

Program Hazırlamada Deneme Zihniyeti ve İlköğretmen Okulu Programı

Cavit BİNBAŞIOĞLU
Gazi Eğitim Enstitüsü Eğitim
Bölümü Öğretmeni

Yeni okul veya öğretim programlarının en önemli özelliği, çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına, yeti ve yeteneklerine, zihin seviyesine ve benzeri durumlarına uygun olmasıdır. Çünkü, bunlara uygun olmayan bir program, öğretimde önemli olan öğrencinin «öğrenme yaşantısı» kazanmasını sağlamaz. Böyle bir program, havada kalmaya mahkûmdur. Bunun bir sonucu olarak, «görevsel program», «çerçeve program», «elastik program» gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Bunların hepsi, belirli hususlara ağırlık vermekle birlikte aynı amaca yönelmiş programlardır.

Günümüzde bu amaca uygun programların geliştirilmesi, artık otorite olan bir veya birkaç kişinin kafasındaki fikirlere göre yapılmaktadır. Bilimsel düşünceye sahip program yapıcıları, her şeyden önce, program maddelerinin düzenlenmesi ve bununla ilgili kitap seçimi gibi konularda, öğrenim olayının asıl sahibine ve onun öğretmenine değer vermekte ve bunun bir gereği olarak da «deneme ve araştırma zihniyeti» içine girmektedir. Tamamıyla bilimsel ölçüler, yani ölçme ve değerlendirme ilkelerine göre yapılan bu deneme ve araştırmalar, daha isabetli program ve ders materyallerinin ortaya çıkmasına olanak sağlamaktadır.

Bizde, sonuçları yayımlanmamış olmakla birlikte, 1968 tarihli ilk okul programının hazırlanmasında kısmen bu yola gidilmiş, hiç değilse deneme ve araştırma zihniyetiyle ilgili bir gayretin içinde bulunduğu görülmüştür. Orta okulların Sosyal Bilgiler ve Fen Dersleri programlarının hazırlanmasında da böyle bir gelişme göze çarpmaktadır.

1970 yılından itibaren fiilen 6 yıldan 7 yıla çıkarılan ilköğretmen okullarının programlarında da bazı değişikliklerin olması beklenir. Bu konuda, gerek program hazırlama ve gerekse bunlarla ilgili kitap seçiminde okulun bütününe kapsayan bir çalışma görülmemektedir. Oysa, bu konularda en önde çalışma yapması gereken kurumların başında öğretmen okulları gelmeliydi. Çünkü bu çeşit konuların asıl sahibi onlardır. Program ve ders kitabı ile ilgili bilgileri öğreten yerler bu kurumlardır. Bu, böyle olmadığı gibi, son yıllarda hazırlanan bazı derslerin programlarında tercüme niteliğinde kuramsal programlara ve buna uygun kitaplara itibar edildiği görülmektedir. Birkaç yıldan beri uygulanan «İlkokullarda Teşkiât ve İdare» —şimdiki adıyla İlkokullarda Yönetim— dersinin program ve ders kitabı böyledir. Dersin amacı ile programı arasında tam bir tutarlılık yoktur. Örneğin, dersin amacı olarak öğretmen adayını «Bir okulu idare edebilmek için gerekli bilgilere sahip kılmak» gösterildiği halde, ilkokullarda karşılaşılan yönetim problemlerine programda ve bunun bir sonucu olarak ders kitabında gereği kadar yer verilmemiştir. Eski program ve

eski ders kitabı, bu bakımdan hayata daha çok yakındır. Bununla, yöneticilik bilgilerine değer vermediğimiz, işin yalnızca pratik yönüne önem verdiğimiz gibi yanlış bir yargıya varılmamalıdır. Amacımız, önemli bir noksanlığa işaret etmektir. Gözlemlerimize ve temas ettiğimiz öğretmen arkadaşlardan edindiğimiz bilgiye göre, bu derslerin öğretmenleri programın ve ders kitabının yarattığı bu noksanlığı, çeşitli ders içi, ders dışı seminer ve staj gibi çalışmalarla giderme çabası içinde bulunuyorlar. Bunu yaparken ihtimal ki başka ders ve konuların öğretimini de ihmal etmek zorunda kalıyorlar.

Bu çeşit konularda iyi düşünmüş olduğunu sanmak yeterli değildir. Program hazırlamada ihtiyaçları iyi bilmek, öğrenciyi iyi tanımak, ders araç ve gereçleri, kitap gibi öğretim materyallerini bunlara göre düzenlemek, en önemlisi —işin içinde bulunan öğretmenlerin ve hatta öğrencilerin görüşünü alan deneme veya araştırmalara girerek— «deneme zihniyeti» ile hareket etmek, artık bugün işlerimizi başarmada doğal bir hareket sayılmalıdır.